

Да се запознаем!

Кълвачите са едни от най-интересните птици. Познати са повече от 200 вида. Разпространени са в целия свят с изключение на Австралия, Нова Зеландия и Мадагаскар.

Кълвач

Животът на кълвачите е свързан изцяло с дърветата. Обитават широколистни, иглолистни и смесени гори, паркове и овощни градини, дворове – всяко място, където има дървета. В България живеят 10 вида кълвачи – голям, среден и малък пъстър кълвач, черен кълвач, зелен кълвач, белогръб кълвач и т.н. Отделните видове се различават по размери и окраска. Обикновено окраската включва комбинации от черни, бели, зелени, червени, сиви цветове с различни петна и ивици.

подобен на лето клон

2 пръста са насочени напред, 2 – назад. Това осигурява стабилност при захващането

голям пъстър кълвач

Докато удря по дървото, се подпира на твърдите опашни пера и това му дава допълнителна сила.

Знаете ли, че...

- ✓ Ноздрите на кълвача са покрити с нишковидни перца, предпазващи дихателните пътища от откъртваните тресчици.
- ✓ Кълвачите са лекарите на гората. Ако кълвач се задържи по-дълго време на някое дърво, това означава, че то е нападнато от корояди и трябва да се „лекува“.
- ✓ Черният кълвач е един от най-едрите видове – достига дължина до 50 см.

Горските доктори

Кълвачите са всеядни. През лятото храната им се състои главно от бръмбари корояди, листояди и техните ларви, които те ловко измъкват изпод кората на стари дървета с дългия си лепкав език с назъбен връх. През есента и зимата се хранят със семена, ядки и жълъди. Пръстите на кълвача са снабдени със силни нокти. С тях той се захваща здраво за кората на дървото, опирайки се на опашката си. Кълвачите отглеждат малките си в хралупи, които издълбават в ствола на стари сухи дървета. Родителите усърдно хранят пиленцата, прелитайки до хралупата стотици пъти на ден, и старателно поддържат чистотата, като изнасят изпражненията, които са обвити в мека ципа. Малките напускат гнездото след около месец.

Виж ти!

Кълвачите могат да удрят по дървото със скорост 20 удара в секунда. Но кълвачите изобщо не усещат болка при силното блъскане с клюна по дървото – специални въздушни джобове в черепа предпазват мозъка от травми.

Да се запознаем!

Катерица

Катериците обитават широколистни и иглолистни гори, градини и гори паркове в градовете. Имат остри нокти за закрепване по кората на дърветата, отлично зрение за преценка на разстоянията и дълга рунтава опашка. Окраската е различна – от червеникава или жълтеникава до кафява и черна.

Държи опашката изправена зад гърба по характерен начин.

Както всички гризачи, държи храната си в предните лапи.

Обикновено коремчето е по-светло на цвят.

издължено, слабо и леко тяло

Знаете ли, че...

- ✓ Златката е единственият хищен бозайник, който може да улови катерица сред дърветата. Младите катерици често стават жертва на ястреби.
- ✓ Както при всички гризачи, и при катерицата резците (горната и долната двойка предни зъби) растат през целия им живот, заострят се и действат като глета.
- ✓ Катериците в природата живеят до 8-9 години.

големи уши и очи

Виртуозен камерач

През по-голямата част на деня катерицата тича по клоните, скача от дърво на дърво, спуска се по стволите (винаги с главата надолу). Изгражда гнезда от клонки, закрепени в клоните на дърветата, живее и в хралупи, които застила с треви и мъх. Храни се с жълъди, плодове (ягоди, малини), гъби, семена на борови шишарки, пъпки. Складира в хралупи или заравя в земята орехи, лешници, жълъди – като запас за зимата.

Женската ражда от 2 до 6 голи и слепи малки.

Те проглеждат след около месец, бозаят 2 месеца, след което започват самостоятелен живот.

През най-студените дни или при продължителни периоди на лошо време катерицата не напуска гнездото по цели дни.

Виж ти!

Катерицата допълва зимнината си с гъби, които окачва по клоните, за да изсъхнат. Често част от зимните ѝ запаси остават неизползвани и могат да поникнат през пролетта. Така катериците допринасят за разпространението на семената.

Катериците са гребни гризачи. Разпространени са в почти целия свят. Съществуват повече от 200 вида катерици, всички са дървесни обитатели.

Да се запознаем!

Елените са около 50 вида. Разпространени са в Европа, Азия, Северна и Южна Америка. У нас се срещат 3 вида елени – сърна, лопатар и благороден елен.

Елен

Елените са много грациозни. Имат дълго и стройно тяло, дълга шия, тънки крака. Най-характерният им белег са забележителните рога на мъжките. Женските се наричат кошутки. На мястото на рога те имат леки подутинки.

Няколко часа след раждането си малкото еленче може да следва майка си.

по две копита на всеки крак

Бялото петно на задницата се нарича огледало.

Рогата на елените са големи и разклонени, но при някои видове са малки и шиповидни.

Знаете ли, че...

- ✓ Единственият вид елени, при които и мъжките, и женските имат рога, са северните, наричани още тундрови елени, или карибу.
- ✓ Южен пугу е най-гребният вид сред елените. Висок е 30-40 см и е дълъг около 80 см. Най-едър сред елените е лосът.

Грациозни и плашливи

Елените обитават иглолистни и широколистни гори с богат подлес. Активни са привечер, през нощта и рано сутрин. По-голяма част от времето си прекарват в търсене на храна. Предпочитат по-крехки и лесносмилаеми стръкове, филизи, свежи листа и треви, мъхове, лишеи. За да се спасят от хищници, някои елени скачат и се крият в шубраците, други разчитат на бързината си, за да избягат. Някои видове плуват. Кошутите с малките живеят на стада. Мъжките бродят на малки групи и поединчно. През размножителния период те демонстрират силата си с мощен рев и провеждат истински „турнири“, за да спечелят кошутите. Съперниците заплитат рога и се блъскат челно, докато някой не отстъпи назад и не избяга.

Малките се раждат с петниста окраска, която отлично ги прикрива сред сенките на гората.

За тях се грижи само майката. Първите няколко дни малкото прекарва скрито в храстите, в очакване майката да се върне от паша и да го накърми.

Виж ти!

Елените сменят рога си ежегодно. Новоизрастващите рога са покрити с мъхеста кожа, която изсъхва и се олющва след пълното им израстване. По броя на разклоненията на рога може да се определи възрастта на елена.

